

РЕШЕНИЕ

№ 7184

гр. С., 19.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 167 СЪСТАВ, в публично заседание на четвърти април през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: КРИСТИЯН Р. ТРЕНДАФИЛОВ

при участието на секретаря АЛБЕНА Н. КИТАНОВА
като разгледа докладваното от КРИСТИЯН Р. ТРЕНДАФИЛОВ Гражданско дело № 20231110157500 по описа за 2023 година

Предявен е установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД вр. чл. 22 ЗПК вр. чл. 11, ал. 1, т. 9, т. 10 вр. чл. 19, ал. 4 ЗПК, евентуално чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД.

Ищецът М. И. Ц., чрез адв. М., извежда съдебно предявените субективни права при твърденията, че на 18.04.2022 г. сключил с „Изи Асет Мениджмънт“ АД договор за паричен заем № ***** за сума в размер на 8000 лева. В чл. 4 от договора за заем било посочено, че страните се съгласяват договорът да бъде обезпечен с гарант – две физически лица, които следвало да отговарят на определени условия, банкова гаранция или дружество – поръчител, одобрено от заемодателя. Твърди, че на същата дата – 18.04.2022 г., сключил с ответника договор за предоставяне на поръчителство № *****, по силата на който „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД поело задължението да обезпечи пред „Изи Асет Мениджмънт“ АД задълженията на ищеца, като обезпечението се изразявало в наличие на парични средства и готовност за изплащане на задълженията на кредитополучателя. Въз основа на сключения договор за поръчителство, ищецът се задължил да заплати на ответното дружество сума в размер на 5144,58 лева, която била разсрочена на изплащане заедно с месечната вноска по договора за заем. Поддържа, че съгласно договора за поръчителство, ищецът следвало да предоставя дължимите парични суми на „Изи Асет Мениджмънт“ АД, което пък от своя страна, съгласно договора, било упълномощено от „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД да събира в тяхна полза сумите по процесния договор. Съобразно чл. 3, ал. 1 от договора за поръчителство, възнаграждението се дължало в полза на поръчителя-ответник, като „Изи Асет Мениджмънт“ АД единствено било овластено да приеме плащането – фактически да получи паричните средства за възнаграждението, които след това да предаде на поръчителя. Предвид това, именно ответникът бил материално легитимиран да отговоря по процесната претенция. Поддържа, че договорът за предоставяне на поръчителство бил нищожен на

основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 вр. чл. 22 ЗПК вр. чл. 19, ал. 4 ЗПК. Твърди, че дължимото възнаграждение за предоставената от ответното дружество гаранция попадало в патримониума на заемодателя, което по своята същност представлявало допълнително възнаграждение по договора за паричен заем, уговорено по отделно правоотношение с цел заобикаляне на изискванията по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Ето защо моли съда да уважи предявеният иск, като приеме, че договорът за предоставяне на поръчителство № ***** от 18.04.2022 г. е нищожен на посочените основания. Претендира разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД не е подал отговор на исковата молба. С молба от 07.02.2024 г., чрез юрк. К., оспорва предявения иск по подробно изложени съображения. Претендира разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

От представения като доказателство по делото Договор за паричен заем № ***** от 18.04.2022г. се установява, че между ищеца М. И. Ц., в качеството му на заемател, и „ИЗИ АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ“ АД, в качеството му на заемодател, е бил сключен договор за заем, по силата на който „ИЗИ АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ“ АД предоставило на М. И. Ц. сумата в размер на 8000 лв., която ищецът се задължил да върне в срок от 18 месеца на 18 погасителни вноски, всяка от които в размер на 598,19 лв., при фиксиран годишен лихвен процент в размер 40,00% и годишен процент на разходите от 49,03%.

В чл. 4, ал. 1 от договора е било уговорено, че заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на процесния договор да предостави на заемодателя обезпечение в една от следните форми: 1) двама поръчители, които да отговарят на следните условия: нетния размер на осигурителния му доход да е в размер над 1000 лв.; да работи на безсрочен трудов договор; да не е заемател или поръчител по друг договор за паричен заем, сключен с кредитодателя; да няма задължения към други банкови и финансови институции; да няма неплатени осигуровки за последните 2 години; 2) банкова гаранция с бенефициер – Заемодателя, за сумата от 10767,42 лв. със срок на валидност – 30 дни след крайния срок за плащане на задълженията по договора; 3) одобрено от заемодателя дружество-гарант, което предоставя гаранционни сделки.

На следващо място, установява се по делото, че на 18.04.2022 г. между М. И. Ц., в качеството ѝ на потребител, и „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, в качеството му на гарант, е бил сключен договор за предоставяне на гаранция, по силата на който гарантът се задължил да издаде гаранция за плащане в полза на „ИЗИ АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ“ АД, с наредител – потребителят, с цел гаранциране за изпълнението на всички задължения на М. И. Ц., възникнали съгласно договора за паричен заем, както и за всички последици от неизпълнението на задължението по договора за паричен заем, както следва: задължение за връщане на заемната сума в размер на 8000 лева; задължение за плащане на възнаградителна лихва; задължение за плащане на законна лихва за забава в случай на забава на плащането на разходи за събиране на вземането, съдебни разноски и адвокатски хонорари.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от договора за предоставяне на гаранция, за поемане на описаните по – горе задължения, потребителят дължи възнаграждение на гаранта в размер на 5144,58 лв., платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер на 285,81 лв., като съгласно чл. 3, ал. 2 потребителят заплаща възнаграждението по начините, установени в договора за паричен заем, за плащане на задълженията на потребителя по договора за паричен заем.

Съгласно чл. 3, ал. 3 от договора за предоставяне на гаранция, „Изи Асет Мениджмънт“ АД е овластено да приема вместо гаранта изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждение по договора.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД:

За да бъде уважен предявеният иск в тежест на ищеца е да докаже по делото пълно и главно обстоятелствата, от които произтича, че договорът за предоставяне на гаранция е недействителен на заявеното правно основание.

Сключеният между ищеца и “Изи Асет Мениджмънт“ АД договор е потребителски, поради което намира своята правна регламентация в Закона за потребителския кредит (ЗПК), като според легалната дефиниция, дадена в разпоредбата на чл. 9 ЗПК, въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.

Ищецът поддържа, че договорът за предоставяне на гаранция бил нищожен на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 19, ал. 4 ЗПК вр. чл. 22 ЗПК.

В частност, преценката относно действителността на процесните договор за потребителски кредит и договор за предоставяне на гаранция следва да се извърши както в съответствие с общите правила на ЗЗД, така и с нормите на приложимия ЗПК, при действието на който са сключени договорите. Автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договора, в т.ч. да уговорят такси и неустойки, е ограничена от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД в две посоки: съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона, а в равна степен и на добрите нрави, което ограничение се отнася както до гражданските сделки, така и за търговските сделки (чл. 288 ТЗ) - виж и задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 3 от Тълкувателно решение № 1/2009 г. на ВКС по тълк.дело № 1/2009 г., ОСТК. В случая и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства не може да се приеме, че процесните договорни съглашения отговарят изцяло на изискванията, съдържащи се в глава III ("Договор за потребителски кредит. Форма и съдържание") - чл. 9 - чл. 11 ЗПК.

По силата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

В процесния договор за потребителски кредит е посочен процент на ГПР 49,03%, т. е. формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Този размер не надвишава максималния по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Този размер обаче не отразява действителният такъв, тъй като не включва част от разходите за кредита, а именно - възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция, сключен от потребителя с „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, което се включва в общите разходи по кредита по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК.

По силата на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

Възнаграждението в полза на гаранта е разход, свързан с предмета на договора за потребителски кредит, доколкото касае обезпечение на вземанията по договора.

От служебно извършена справка в Търговския регистър се установява, че "Изи Асет Мениджмънт" АД е едноличен собственик на капитала на „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, като двете дружества са с един адрес на управление. В същото време, съгласно чл. 3, ал. 3 от договора за предоставяне на гаранция, "Изи Асет Мениджмънт" АД е овластено да приема вместо гаранта възнаграждението по договора за предоставяне на гаранция. Тази свързаност обуславя извод, че разходът за възнаграждение в полза на гаранта е известен на заемодателя, което се потвърждава и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства.

Анализът на клаузите относно обезпечението на кредита не подкрепят доводите за доброволност при избора на обезпечение, а от формулировката им става ясно, че за да бъде потребителят одобрен за отпускане на кредита, следва да сключи още и договор за предоставяне на гаранция с посочено от кредитора юридическо лице - гарант. Горееизложеното води и до извода, че в конкретния случай договорът за гаранция има за цел

да обезщети кредитора за вредите от възможна фактическа неплатежеспособност на длъжника, което влиза в противоречие с предвиденото в чл. 16 ЗПК изискване към доставчика на финансова услуга да оцени сам платежеспособността на потребителя и да предложи цена за ползването на заетите средства, съответна на получените гаранции.

В частност общото задължение на ищеца е съответно на вписаните сборни плащания, като изрично е посочено и задължението за предоставяне на гаранция (месечният размер на вноската е начислен като сбор от части от главница и договорна лихва, както и сумата от 285,81 лв. – месечно дължимо възнаграждение за предоставяне на гаранция). Плащането на възнаграждението за гаранция обаче не е отразено като разход при формирането на оповестения ГПР – 49,03%, въпреки че е включен в общия дълг и месечните вноски. Този начин на оповестяване на разходите не е съответен на изискването на чл. 19, ал. 1 ЗПК. При отчитането на възнаграждението за предоставяне на гаранция като несъмнен разход действителният ГПР е значително завишен – в случая в размер над 100,00%.

Въпреки, че всеки един от представените договори - този за кредит и този за предоставяне на гаранция, формално представляват самостоятелни договори, двата договора следва да се разглеждат като едно цяло. Тази обвързаност се установява от уговорката за необходимост от предоставяне на обезпечение чрез сключване на договор за гаранция на кредитополучателя с одобрено от кредитодателя юридическо лице - гарант, сключването на договора за гаранция в деня, в който е сключен самият договор за кредит, както и с изричната уговорка за изплащане на възнаграждението за предоставяне на гаранция, ведно с основното задължение по кредита. С оглед изложеното съдът намира, че разходът за възнаграждение на гаранта за обезпечаване вземанията на “Изи Асет Мениджмънт“ АД по процесния договор за потребителски кредит, отговаря на поставените от ЗПК изисквания, за да се включи в общия разход по кредита (така Решение № 24 от 10.01.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 7108/2021 г., Решение № 264616 от 09.07.2021 г. по в.гр.д. № 9991/2020 г. по описа на СГС, Решение № 260628 от 21.02.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 2806/2021 г. и др.).

При това положение и въз основа на съвкупната преценка на всяка от уговорките СРС счита, че макар формално договорът за паричен заем да покрива изискуеми реквизити по чл. 11, ал. 1 ЗПК, вписаните параметри не кореспондират на изискуемото съдържание по т. 10 - годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя. Тази част от сделката е особено съществена за интересите на потребителите, тъй като целта на уредбата на годишния процент на разходите по кредита е чрез императивни норми да се уеднакви изчисляването и посочването му в договора и това да служи за сравнение на кредитните продукти, да ориентира икономическия избор на потребителя и да му позволи да прецени обхвата на поетите от него задължения. Затова и неяснотите, вътрешното противоречие или подвеждащото оповестяване на това изискуемо съдържание законодателят урежда като порок от толкова висока степен, че изключва валидността на договарянето - чл. 22 ЗПК. В този смисъл като не е оповестил действителен ГПР в договора за кредит кредитодателят е нарушил изискванията на закона и не може да се ползва от уговорената сделка, което обосновава извод за недействителност на договора за кредит на

основание чл. 22 от ЗПК, поради неспазването на изискванията на чл. 11, т. 10 и 11 от ЗПК (в този смисъл са Решение № 261440 от 04.03.2021 г. по в.гр.д. № 13336/2019 г. по описа на СГС, II-А въззивен състав, Решение № 24 от 10.01.2022 г. по в.гр.д. № 7108/2021 г. по описа на СГС, III-Б въззивен състав и др.). Следва да се отбележи, че договорът, сключен между потребителя и “Изи Асет Мениджмънт“ АД, и договорът, сключен между потребителя и „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, се намират във взаимовръзка помежду си и като система от правоотношения между страните, поради което последиците от недействителността на договора за потребителски кредит неминуемо рефлектират и по отношение на договора за предоставяне на гаранция, поради естеството на правоотношенията (така Решение № 264616 от 09.07.2021 г. по в.гр.д. № 9991/2020 г. по описа на СГС, Решение № 264616 от 9.07.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 9991/2020 г., Решение № 260628 от 21.02.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 2806/2021 г. и др.).

Предвид изложеното, настоящият съдебен състав приема, че процесният договор за предоставяне на гаранция № *****/18.04.2022 г. е изцяло нищожен.

С оглед уважаването на главния иск, съдът намира, че не се е сбъднало процесуалното условие за разглеждане на иска по чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, предявен в условията на евентуалност, поради което не дължи произнасяне по него.

По разноските:

При този изход от спора, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, в полза на ищеца следва да се присъдят сторените разноски за държавна такса в размер на 205,78 лв.

Процесуалният представител на ищеца претендира на основание чл. 38 ЗА адвокатско възнаграждение в размер на 977,34 лв. с вкл. ДДС. В разглеждания случай по делото е представен договор за правна защита и съдействие, в който страните по изпълномощителната сделка - ищецът, от една страна и адвоката, от друга страна, са направили съвпадащи изявления, че правната помощ се предоставя като безплатна поради това, че ищецът е в затруднено материално състояние - чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА. Според правилата на чл. 78, ал. 1, ал. 3 и ал. 5 ГПК, страната следва да бъде компенсирана за реално извършените разноски по спора за един адвокат, каквито при безплатната правна помощ безспорно няма - поради което и в хипотезата на чл. 38, ал. 2 ЗА възнаграждението се присъжда на процесуалния представител, а не на страната, в чиято полза е разрешен спора.

С Решение на Съда на Европейския съюз от 25 януари 2024 г. по дело C-438/22 по преюдициално запитване, отправено от Софийски районен съд, е прието, че член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС следва да се тълкува в смисъл, че ако се установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочените разпоредби, националният съд е длъжен да откаже да я приложи, както и че национална уредба, съгласно която, от една страна, адвокатът и неговият клиент не могат да договорят възнаграждение в размер по-нисък от минималния, определен с наредба, приета от съсловна организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет, и от друга страна, съдът няма право да присъди разноски за

възнаграждение в размер по-нисък от минималния, трябва да се счита за ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на тази разпоредба от ДФЕС. Изрично е посочено, че при наличието на посочените ограничения не е възможно позоваването на легитимни цели, както и че националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба спрямо страната, осъдена за разноски, включително и когато предвидените в тази наредба минимални размери отразяват реалните пазарни цени на адвокатските услуги. Решенията на Съда на Европейския съюз по преюдициални запитвания са задължителни за всички съдилища на основание чл. 633 ГПК.

В Определение № 50015 от 16.02.2024 г. по т.д. № 1908/2022 г. по описа на ВКС, I т.о., е определено адвокатско възнаграждение в размер на 150 лв. по дело, което не се отличава с фактическа и правна сложност, като е прието, че Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатски възнаграждения не съответства на правото на ЕС, поради което не следва да се прилага. Посочените в наредбата размери на адвокатските възнаграждения могат да служат единствено като ориентир при определяне служебно на възнаграждения, но без да са обвързващи за съда. Тези размери, както и приетите за подобни случаи възнаграждения в НЗПП, подлежат на преценка от съда с оглед цената на предоставените услуги, като от значение следва да са: видът на спора, интересът, видът и количеството на извършената работа и преди всичко фактическата и правна сложност на делото.

Предвид гореизложеното и като взе предвид: вида и обема на осъществената правна защита в исковото производство, както и липсата на фактическа и правна сложност на спора, настоящият съдебен състав приема, че на процесуалния представител на ищеца следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 480 лв. с вкл. ДДС.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между М. И. Ц., ЕГН *****, с адрес: гр. С., ж.к. „С.“ № 20, вх. „В“, ет. 5, ап. 51, и „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. „Д.Н.“ № 28, „С.Ц.“, ет. 2, офис 40-60, че сключеният между тях Договор за предоставяне на гаранция № ***** от 18.04.2022 г., е нищожен на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

ОСЪЖДА „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. „Д.Н.“ № 28, „С.Ц.“, ет. 2, офис 40-60, да заплати на М. И. Ц., ЕГН *****, с адрес: гр. С., ж.к. „С.“ № 20, вх. „В“, ет. 5, ап. 51, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата в размер на **205,78 лв.** – разноски за производство пред СРС.

ОСЪЖДА „ФАЙНЕНШЪЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. „Д.Н.“ № 28, „С.Ц.“, ет. 2, офис 40-60, да заплати на адв. Д. М. М., с адрес на упражняване на дейността: гр. С., бул. А.С.“ № ****, ет. 5, оф. 5.3, на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата, сумата в размер на **480 лв.** – адвокатско

възнаграждение за производството пред СРС.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Софийски градски съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____